

Razgovor vodio: dr Vojkan Vasković, vwaskovic@ogledalo.co.yu

Prototipski Prenos Pozitivnih Iskustava (3PI)

Preduzeće za informatički inženjering IIB ima višegodišnji staž na tržištu upravljačkih informacionih sistema ERP klase. Ono već 14 godina podržava poslovanja i isporučuje rešenja najvećim domaćim preduzećima. O preduslovima za uvođenje novih informacionih sistema i iskustvima IIB-a u njihovoj izgradnji i implementaciji razgovarali smo sa g.dinom Dušanom Bošnjakom direktorom ovog uglednog preduzeća

Dušan Bošnjak, direktor preduzeća IIB

Koje su polazne osnove za razvoj informacionog sistema jedne firme?

Kadrovi i ekspertska analiza poslovnog sistema su polazna osnova. Da bismo uspešno izgradili informatički model poslovnog sistema, odnosno odgovorili na postavljene informacione zahteve, potrebno je da ga, pre svega, dobro upoznamo. U ranom periodu razvoja automatizovanih informacionih sistema detaljna sistem analiza je praktično bila jedini put koji je dovodio do rešenja. Danas je srećom moguće koristiti kumulisana znanja i iskustva, te izbeći detaljnu analizu koja je ne samo dugotrajna već i izuzetno skupa. Čak i ako troškove klasične sistem analize zanemarimo, ostaje kao nerešiv problem njeno trajanje, tokom koga se sam poslovni sistem često promeni. Zato nam ostaje jedina mogućnost da se oslanjamo na **ekspertsku procenu** projektanta koji poseduju potrebna znanja i iskustva stečena u brojnim sličnim projektima. Pravi eksperti, koji su to u stanju da izvedu, koriste se metodom komparacije i uočavanjem razlika u poslovnom sistemu u odnosu na referentni model oblasti poslovanja. Informacije potrebne za ovakvu procenu najčešće se uzimaju iz evidencija sistema kvaliteta, dokumentovanog dela postojećeg informacionog sistema, zakonskih akata koji opisuju ambijent u kojem posluje i intervjuja sa korisnikovim ekspertima za pojedine poslovne funkcije. Snimak stanja ekspertskom procenom razlikuje se od klasičnog po tome što

nije detaljno dokumentovan i što nastaje komparativnim postupkom kojim se, zahvaljujući ekspertskim znanjima, iskazuju samo činjenice koje bitno utiču na ponašanje sistema (često nestandardne za pomenutu oblast poslovanja) i koje su kvalitetno automatizovane. Iz ovih činjenica se formiraju informacioni zahtevi postupkom nadopunjavanja i standardizacije za datu oblast. Ovako kompletiran snimak se analizira zajedno sa korisnikom, a na osnovu overene analize daje konačna formulacija informacionih zahteva.

Koje su metode za brzo i uspešno uvođenje novog informacionog sistema?

Danas dobra i primenjiva metoda mora da bude proverana u praksi, da omogućava efikasno i uspešno uvođenje uz obaveznu podršku i saradnju sa sistemom kvaliteta, po standardima JUS ISO 9000. Brzina napredovanja može da se postigne samo prototipskim načinom rada koji se izvodi u nekoliko koraka, od kojih svaki korak ume da koristi i prenosi dostignuta iskustva drugih, da ih obogaćuje i sinergetski postiže napredak. Oslanjajući se na neke svetski priznate metode, kroz praksu smo stvorili sopstvenu jednostavnu i praktičnu metodu pod nazivom *Prototipski Prenos Pozitivnih Iskustava (3PI)*.

3PI je jednostavna i veoma upotrebljiva metoda, dosta je primenjivana i potvrđena u praksi, a već duže vreme je veoma važan faktor brzog i efikasnog uvođenja IS-a. Osnovni koraci metode

su *Postavljanje prototipa delatnosti, Modelovanje na osnovu analize, Preuzimanje iskustava IS-a korisnika, Preuzimanje procedura sistema kvaliteta*. Do konačnog rešenja dolazi se kroz postavljanje parametara, u nekoliko iteracija, od kojih svaka naredna postupno poboljšava prethodnu.

Prvi korak 3PI metoda, *Postavljanje prototipa delatnosti*, se sastoji u postavljanju preddefinisanih parametara koji uključuju očekivane tokove podataka, kalkulacija i modela za kontiranje. Ovim modelima se dodaje model organizacije i time se dobije 0 iteracija modela za željenu delatnost.

Naredni korak je detaljisanje modela tako da zadovolji zahteve analize koja je nastala ekspertskom procenom i koja još uvek ne sadrži sve potrebne detalje, ali definiše ponašanje sistema u celini. Ovaj korak zahteva intervencije na vrstama dokumenata, izmene njihovih tokova, dodeljivanje prava i izrede konteksta za radna mesta. On se smatra narednom funkcionalnom iteracijom koja karakteriše ponašanje sistema u celini.

Treći korak obezbeđuje potpunu delatnost definisanja onih procesa koji su

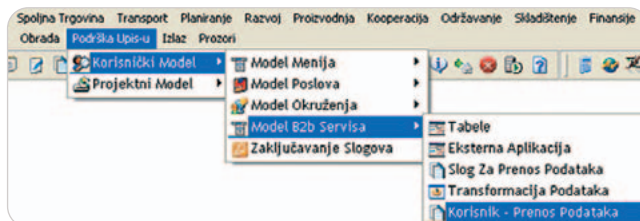
u starom IS-u bili visoko automatizovani i on nam obezbeđuje da postignemo bar ono što je prethodna verzija imala dobro rešeno. Ova faza podrazumeva preuzimanje matičnih podataka sa potrebnim usaglašavanjem, a za nju je urađen poseban servis koji nazivamo B2B (interni) i koji omogućava istovremenu koegzistenciju i starih aplikacija čiju orkestraciju obavlja ovaj servis. Činjenična mogućnost istovremene koegzistencije starih aplikacija sa novim je jedna od najvažnijih mogućnosti, jer ne zahteva istovremeno uvođenje svih poslovnih procesa po novom konceptu i tako eliminiše problem frontalnog uvođenja. Posle ovog koraka sistem je spreman za testiranje i posle korekcija za puštanje u rad.

Poslednji korak, *Preuzimanje procedura sistema kvaliteta* izrađenih po standardu JUS ISO 9000, je kruna sistema i omogućava potpuno upravljanje procesima kompanije. U cilju lakog preuzimanja procedura razvijen je poseban mehanizam, u okviru UPIS-a, koji ume aktivno da koristi procedure za praćenje informacionih tokova. Čitava tajna 3PI metodologije je u tome da u proceduri prepoznate informacione tokove, koji su u obliku zapisa, a identifikuju se kao nosioci podataka čija diskretna stanja jednoznačno opisuju proces (informacioni tok). Procedura kvaliteta u aplikaciju donosi informacioni tok sa previsokim nivoom apstrakcije, tako da je potrebno uraditi korekcije kako bi je doveli na zadovoljavajući nivo detaljnosti. Ove procedure se dopunjavaju direktno iz UPIS-a, a koriguju na osnovu zahteva iz ekspertske analize i nivoa obrada u postojećim aplikacijama. Zapisi se doraduju preko modelatora u UPIS-u i povezuju za aktivnosti u procedurama, čineći time same procedure "živim". Pozadina svake aktivnosti sa zapisom je u stvari maska za obuhvatanje podataka, koja omogućava ažuriranje stanja procesa.

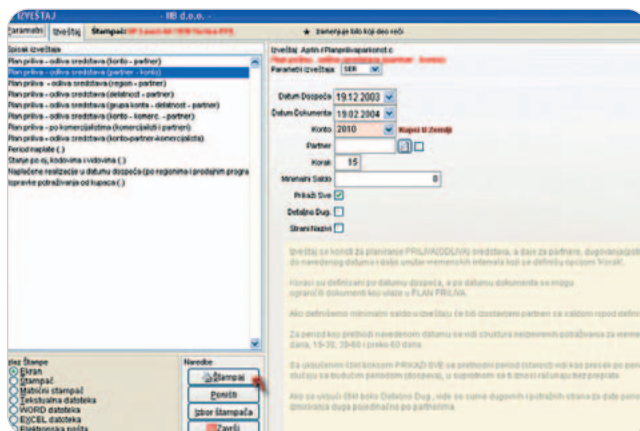
Kakva su vaša dosadašnja iskustva u izgradnji i implementaciji IS?

Naša višegodišnja iskustva i rezultati su postignuti u izgradnji i uvođenju informacionih sistema, na osnovama prvog domaćem ERP-a poznatog pod imenom UPIS.Plus. No, ni sam kvalitet softverskog paketa ne bi dao željene rezulta-

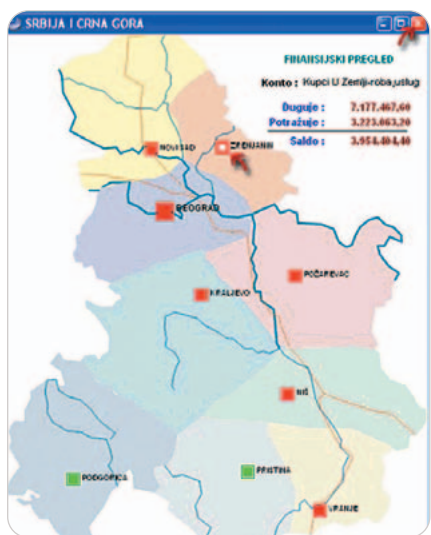
te bez pomoći metodologije za uvođenje, jer bi posao trajao unedogled. Dakle, sinergija UPIS.Plusa i 3PI metode je do sada dala rezultate u desetinama velikih

preduzeća iz raznih oblast poslovanja. I pored izuzetnih uspeha preostaje nam dalji rad na poboljšanju ove sopstvene

metode, koja prenosi pozitivna iskustva iz prakse i omogućava brzo uvođenje i menjanje modela IS-a. Pomenuta saradnja, UPIS-3PI, nam pored ostalog donosi i nova saznanja, jer predstavlja široko integrisanu platformu multidisciplinarnih znanja.

Koje su prednosti UPIS.Plusa ?

Uz pomoć UPIS.Plusa možete da se **brzo prilagodavate promenama** koje

su danas, kao što smo već spomenuli, imperativ uspeha i opstanka na hiper konkurentnom globalnom tržištu. On vam omogućava da poboljšate kvalitet usluge svojim kupcima, da odgovorite na zahteve tržišta i da na njega stignete pravovremeno, da postavite proizvodni proces tako da minimizujete njegov zamor kako bi davao kvalitetne proizvode i usluge, da uočite i iskoristite skrivene mogućnosti kompanije, da predvidite i smanjite troškove poslovanja kako biste bili konkurentni, da optimizujete zalihe, da nabavljate samo od proverenih dobavljača, da sopstveni razvoj podignete na ni-

vo koji vam garantuje aktuelnost, da uspešno upravljate finansijama i likvidnošću preduzeća, da skratite vreme obrta materijalnih i finansijskih sredstava.

Poslovanja preduzeća trećeg milenijuma sve više će se zasnivati na **ovladavanju informacijama**, koje postaju važan resurs poslovanja i koje će sve više direktno uticati na profit. Važna zavisnost između informacije i njene realne poslovne vrednosti je u sposobnosti analize podataka iz kojih se mogu izvlačiti zaključci za donošenje valjanih poslovnih odluka. Da biste se na vreme priključili uspešnim potrebno je i moguće da što pre započnete sa informatizacijom kompanije. Kako sve veće kompanije danas već poseduju automatizovane IS-e, njihova inoviranja su vrlo zahtevna, složena i osetljiva. Zbog toga treba posebno voditi računa da novi ERP sistem ume, bar neko vreme, da koegzistira sa postojećim, najčešće dobrim rešenjima korisnika. **IQ**